

Széljegyzetek

A hallgatás vendégkönyvéhez (részlet)

Ökörnyálként úsznak el egy láthatatlan történet szálai fölöttünk, arcunkat néha megsimítva; és aki fogékony erre az érintésre, eloldozódni látszik, mint felfeslő szál, az időből. Térdig avarban gázol a tavasz.

*

Kedveltem a hívságot, a nyári tüzet, a női bokacsizmát, a napfényben ragyogó házakat, a szélben lobogó zászlókat. De mindez csak színháztörténet.

*

Hajók jönnek és mennek – az öböl nem változik. Íve, akár egy örökre zárt, óriási száj. A föld felől nézve telt mosoly, a tenger felől sírásra áll.

*

A vágatózó felhők alatt dermedten áll a város. Lezúdul a szél a háztetőkön, a zászlók boldogok. Hullámok tornyosulnak, átomlik a víz a balusztrádon, sós hab szivárog a sétány szájszegletén. A rakpart peremén magányos férfi áll, dacolva a hullámok és a szél erejével, enyhén előredőlve, széles gesztusokkal veszekszik a tengerrel. Szétfoszló emberi hang, szemközt a lélegző közönnyel. Mintha magzatvízen a születést számon lehetne kérni.

*

Regényalakjait, mint mondják, több tucat valóságos személy vonásából gyúrta össze – az egyik egy fintor, egy másik a monokli, megint egy másik a düh, egy következő a kar tetszetős mozdulatának modellje volt. A tükörben, már amikor belenézett egyáltalán, félve pillantotta meg arcát, mintegy futólag egyeztette vonásait az elképzeléssel, majd lesütötte szemét, s a cipőfűzőjére meredt. Akár egy seb, gondolta, hevenyészetten összevarrt vágás, jelentősége nincs, boncolás után.

*

„Azt hiszem, nem a lehető legjobban vagyok”, mondta, és a fal felé fordult az ágyban. Másnapra hideget mondtak, és hideg is lett.

*

Theodórosz elvetett minden nézetet az istenekről. Ráakadtam egy könyvére, amelynek címe: *Az istenekről*. Ezt semmi esetre sem szabad teljesen figyelmen kívül hagyni.

*

A bennem lakó Rész, úgy véltem, hozzám tartozik, és kezdetben kristályszerkezetté rendeződni, majd később feloldódni vágyott. Ez volt a káprázat – sem egyén, sem metamorfózis, sem vágy nem a daimón része. Figyeljük gyönyörködve az üvegfűvők látványát: mennyi kérdés, kijelentő módban.

*

Életünk fordulópontjai, amennyiben szert tettünk némi önismeretre és belátásra, előre kirajzolódnak előttünk – nagyjából úgy, ahogyan, mondjuk, Mahler *I. szimfóniájának* hallgatása (és megtekintése) közben észrevesszük, hogy az üstdobok mögött álló alak nagyobb fejű dobverőre vált, majd ezt követően, belepillantván a partitúrába, leeresztett kézzel várakozik.

*

A számos – de minden esetben egynél több – parancsolatok következménye a magában álló, józan belátás: ne építs – nem omlik össze.

*

Különös analógia adódhatnék abból, hogy még a legnagyobb távcső szemlencséje sem lehet nagyobb az emberi szemnél.

*

Kitűzni célként, hogy elfutunk a horizontig.

*

Elszakadni attól, ami a világhoz köt, még nem a halál; az a magány csak, melyet az elmúlás – sokféle módon – az Egyetlenbe majd beleolvaszt.

*

Anyánk: minden hátsó gondolat; apánk: a vad közöny – ennyi az élet, amit végigjárni kaptunk, hacsak fel nem ismerjük, hány másféle út vezet még megoldott példától a megoldásig.

*

A csónakrámpa szegélyére ült, tekintetét hol a sodrásra, hol pedig a hegytetőn fehérlő városra szegezte a folyó túloldalán. Egy közeli bója mögött a V alakban felhabzó víz, akár egy régi sebhely, ragyogott, alig észrevehetően, mégis kérkedő egyértelműséggel. Pedig a sodrás minden bizonytalansággal szembe vette – s ha esetleg észrevette is, figyelmen kívül hagyta – a bóját; a sodrás nem őriz régi sebeket.

*

A folyó, egy madár röpte, az évszakok váltakozása, az augusztusi csillaghullás mind nem jelent önmagában semmit. Az élet nincs egyedül, nem értelmezhető kizárólagosan, még szimbólumok szintjén sem. A folyó, egy madár röpte, az évszakok váltakozása, az augusztusi csillaghullás ugyanúgy lehet a halál is.

*

Mit várunk a nyártól? Könnyűséget. És mit várunk a téltől? Nyarat. De ennek semmi értelme nincs.

*

Egy rég bezárt vendéglő ablakán a felpöndörödött „Megnyitottunk!” felirat. Lángoló nulla az ég közepén.

*

Tegyük fel, mindez csak feltevés, hogy a vallásoknak van igaza. Ebben az esetben a világot a hit és az erkölcs tartja össze, és mindent, ami lényeges, tudunk már. De az univerzum nem ismeri a hitet és az erkölcsöt, és nem tesz különbséget lényeges és lényegtelen között.

Tegyük fel, mindez csak feltevés, hogy a fizikusoknak van igaza. Ebben az esetben a világot a rend és a rendezetlenség tartja össze, és lényeges kérdésekben tudatlanok vagyunk még. De az univerzum nem ismeri a rendet és a rendezetlenséget, és nem tesz különbséget lényeges és lényegtelen között.

Tegyük fel, mindez csak feltevés, hogy mindkét vélt igazságot elvetjük. Ebben az esetben marad a bizonytalanság és az értelmetlenség, és a lényegtelen kérdések könnyen lényegessé válnak. De az univerzum nem ismeri a bizonytalanságot és az értelmetlenséget, és nem tesz különbséget lényeges és lényegtelen között.

És most képzeljük el, hogy élünk.

*

Az ég számlapján mozdulatlan óramutatók a vadludak. A kényszer borraivalója: a vágy. A párnában kihűlt kohósalak ropog s pár szétmorzsolt szárnycsapás. Egymáshoz nyomódik föld és ég, és elválnak, és összeér megint – a fogor mozog így, ha rág.

*

A fény, mint egy cikkelyekre szétváló gyümölcs, világít be az ablakok során. Múló gondolat vagy a világmindenség gömbfejében, hirtelen ötlet, amit az egyéb teendők elsodornak, és amit holnap már képtelenség lesz felidézni. A szentélyben emberalakot szül az árnyék. A bortároló edények színültig tele vízzel.

*

A hegyek, akár a ráncos éjszaka. Az egyik völgyben sűrűbb az árnyék. Meddig tölt el még csodálattal, ami van? Hasadt hitedből ostoba szörny született. Az üresség nem volt még bénítóbb soha. És rettegsz az éjszakától, pedig benne fogant a világ. „És szabadíts meg...”, könyörögsz. „Szabadíts meg.” És félreállsz.

*

Könnyű lépteket az egyszerűeknek. Könnyű lépteket a bonyolultaknak. A böllérek kése alá nyakat. Konyhámba napfényt. A napfény köré eget. Az ég köré anyagtalán, üres alvást.

*

Ott, az épülő mélygarázs helyén állt valaha az oltár. Széttört állatként visít a gödör szélén egy munkagép. A mélyben, számozott parcellákon fémkoporsók vesztegelnek.

Üres mind. A sorompók nyitva. Mindenki feltámadt, de senki nem éli túl.

*

Tavasza volt, emlékezett, akár egy késői ébredés, a reggel hűvös fegyelmzettsége nélkül, telítve a közelgő dél ígéréstével, tavasz volt – klisé az egész, a tavasz és a szerelem –, amikor először látta meg a tengert.

*

Éjszaka járó, Föld körül ellobogó, idegen fény.

*

Azt mondják az okos emberek, gondolta, akik úgy értenek az irodalomhoz, mint a cipőfelsőrész-készítők a cipőfelsőrész-készítéshez, hogy a hozzá nem értés kétségtelen jele, ha valaki egyes szám első személyben mesél, az pedig az amatőrismus netovábbjának számít, ha egy mű álmójelenettel kezdődik – jutott eszembe egy nyári reggelen, az ablakban könyökölve, miközben az éjszaka látott álmom képeit vettem sorra magamban.

*

Amikor alászáll a fény, és a madarak búcsúztatják a napot, az ember gondolkodni kezd erről a búcsúzásról, de valójában nem juthat túl a búcsúzás fogalmán, majd aludni tér abban a tudatban, hogy véghez vitt valamit.

*

Van, amihez készség, van, amihez készítetés, és van, amihez tanulás szükségeltetik. Ezenfelül van még, amihez mindhárom egyszerre kell. Ami biztos: szeretni még soha nem tanult meg senki.

*

Az ünnep olyan, mint a fantomfájdalom. Kizárólag alacsony, emberi hasonlataink vannak a magas, embertelenre.

*

Sok ember panasolja, hogy nem tud aludni – azt szinte senki, hogy ébren lenni nem tud.

*

Sötétedés után, természetes ténykedésük közben hallgatni az éjszaka lényeit olyan, mint hazatérni egy rémekkel teli, romos, régi házba. „Hát hazataláltál?” kérdezi egy test nélküli hang. Tőle nem kell félni: ő nem a rém – ő csak a régi rom.

*

Morus Tamást, miután megtagadta, hogy felesküdjön az 1534-es örökösödési törvényre, amelynek értelmében a király az egyház fejévé is vált, árulásért halálra ítélték. A korabeli törvényben külön rendelkezések szerepeltek arról, hogy egy árulónak miképpen kell meghalnia: az elítéltet felakasztották, amíg eszméletét nem veszítette, majd újraélesztették, hogy végignézhesse, ahogy levágják a péniszét és a szájába tömik, a gyomrát ezután felvagták, és a beleit egy forrásban lévő vízzel teli üstbe dobták, hogy a haldokló saját halálának szagát érezze, azután a szívet kitépték gőzölgő testéből, és az arca elé tartották. Az ítélet kihirdetésekor a szív kitépésétől a bírák eltekintettek. Végül, amikor a végrehajtásra került a sor, beérték egy sima lefejezéssel. Mindebből kitűnik, hogy a dolgok, mégoly kedvezőtlen körülmények között is, vehetnek szerencsés fordulatot.

*

Arisztotelész körkörösen, ebből következően pedig egységként szemlélte a világot, és soha nem írta le a „metafizika” szót. Művének címe – és egyúttal maga a fogalom is – évszázadokkal a halála után keletkezett, azon egyszerű okból, hogy a kérdéses írások a *Fizika* című mű után (meta) következtek egy katalogizáló rendszerezés során, amely már egy lineáris, ebből következően pedig dualisztikus szemlélet jegyében készült. Mindebből kitűnik, hogy a dolgok, mégoly kedvező körülmények között is, vehetnek szerencsétlen fordulatot.

*

A materializmus, jóllehet szándékolatlanul, vagy éppen hogy kinyilvánításának szándéka ellenére, elővezeti és tartalmazza önmaga cáfolatát, lévén eszme – vagy ha úgy tetszik: a hit egy sajátságos megnyilvánulása –, és mint ilyen, eleve nem anyagi természetű.